

Семенов О.М. Партнерство як чинник впровадження інновацій у підготовці майбутніх докторів філософії.. Інноваційні підходи до підготовки і професійного розвитку педагогічного персоналу: Матеріали Звітної науково-практичної конференції Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України за 2025 рік, Київ, 16–26 березня 2026 р. [Електронне видання]. Київ: ТОВ «Талком», 2026. 445. с. С. 384-387. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.20324298>

Семенов О. М.,

доктор педагогічних наук, професор, керівник Центру науково-освітнього партнерства і мережевої взаємодії Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
<https://orcid.org/0000-0002-8697-8602>

ПАРТНЕРСТВО ЯК ЧИННИК ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ З ОСВІТНІХ НАУК

У тезах розглянуто партнерство як важливий чинник впровадження інновацій у підготовку майбутніх докторів філософії з освітніх наук. Проаналізовано освітню документацію, зміст нормативних і вибіркових освітніх компонентів, а також результати опитування академічної спільноти щодо оновлення змісту підготовки PhD. Обґрунтовано необхідність розвитку інноваційного науково-методичного супроводу, орієнтованого на цифровізацію, відкриту науку, академічну доброчесність, використання штучного інтелекту, дослідницьку культуру та резильєнтність в умовах воєнного стану. Висвітлено досвід міжінституційної взаємодії ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України та закладів вищої освіти, спрямованої на оновлення змісту й форм підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти. Акцентовано на трансформації ролі викладача PhD-програм у напрямі менторства, фасилітації самостійного наукового пошуку та партнерської комунікації. Визначено перспективність інтеграції теоретичного, практичного та цифрового компонентів навчально-методичного супроводу майбутніх докторів філософії.

The paper examines partnership as an important factor in implementing innovations in the training of future Doctors of Philosophy (PhD) in Education Sciences. Educational documentation, the content of compulsory and elective educational components, and the results of a survey of the academic community concerning the renewal of PhD training content were analyzed. The study substantiates the need for innovative scientific and methodological support focused on digitalization, Open Science, academic integrity, the use of artificial intelligence, research culture, and resilience in wartime conditions. The experience of interinstitutional cooperation between the Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine and higher education institutions is highlighted as a means of updating the content and organizational forms of third-level education. Particular attention is paid to transforming the role of PhD programme teachers towards mentoring, facilitating independent research, and promoting partnership-based communication. The integration of theoretical, practical, and digital components of scientific and methodological support is identified as a promising approach to

enhancing the quality of future PhD training and fostering competitive researchers capable of effective participation in the international academic community.

Нові реалії зумовляють необхідність системного оновлення інституційних практик підготовки фахівців, здатних здійснювати інноваційну освітньо-наукову діяльність. Зокрема, підготовка майбутніх докторів філософії (PhD) у галузі освітніх наук має орієнтуватися на розвиток цілісної особистості дослідника, який володіє навичками самостійного наукового пошуку, критичного мислення, відповідального використання інформації, дотримується етичних і правових норм та є конкурентноспроможним у міжнародній науковій спільноті.

З метою теоретичного обґрунтування та виявлення ефективних підходів до оновлення змісту підготовки PhD було здійснено аналіз освітньої документації (освітньо-наукових програм, силабусів, робочих програм психолого-педагогічних дисциплін), потреб академічної спільноти щодо вдосконалення науково-методичного супроводу з урахуванням карти експертної оцінки (Вовк, Семенов, 2025b).

Проведений аналіз засвідчив, що нормативна складова ОНП (обсягом 3-6 кредитів) спрямована на розвиток дослідницької, педагогічної, інноваційної компетентностей. До базового переліку, що забезпечує сталість підготовки включено такі дисципліни: *«Педагогіка»*, *«Теорія і практика педагогічної освіти»*, *«Інноваційна педагогіка»*, *«Методологія та організація наукових досліджень»*, *«Педагогічна майстерність викладача ЗВО»* та ін. Вивчення каталогів вибіркових дисциплін та результатів онлайн-опитування викладачів підтвердило тезу про адаптивність змісту підготовки. Оновлення контенту відбувається відповідно до актуальних запитів здобувачів і тематики їхніх дисертаційних досліджень. Особливо затребувані курси *«Академічне письмо»*, *«Академічна доброчесність у науковій діяльності»*, *«Сучасні інформаційні технології в науковій та освітній діяльності»*.

Водночас моніторинг освітньо-наукових програм, опитування гарантів, членів проєктних груп, викладачів засвідчили, що, власне, в умовах екстремальних викликів простого оновлення переліку тем недостатньо для якісної підготовки PhD; традиційні форми роботи не повною мірою задовольняють потреби здобувачів у мобільності, цифровій інтеграції, психологічній стійкості. Специфіка підготовки зумовлює трансформацію організації освітнього процесу, що

проявляється в поширенні дистанційних форматів навчання, посиленні студентоцентрованого підходу, сучасних вимог до наукової комунікації.

Початковий етап дослідження дозволив окреслити ключові риси моделі інноваційного науково-методичного супроводу, що відображає динамічність цифрового середовища та розвиток інтелектуальних систем; резильєнтність в умовах воєнного часу, що характеризуються безпековими обмеженнями, територіальною роз'єднаністю учасників освітнього процесу й актуалізує потребу в асинхронних формах підтримки, мережевій взаємодії, в забезпеченні безперервного доступу до наукових ресурсів; трансформацію ролі викладача PhD-програм як ментора та наукового коуча, що зміщує акценти на фасилітацію самостійного наукового пошуку та партнерську комунікацію.

Ефективною відповіддю на стратегічні виклики сьогодення стала синергія науково-освітнього партнерства між ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України та провідними ЗВО: Сумським державним педагогічним університетом імені А. С. Макаренка, Карпатським національним університетом імені Василя Стефаника, Уманським державним педагогічним імені Павла Тичини, Полтавським національним педагогічним університетом імені В. Г. Короленка. Міжінституційна взаємодія забезпечила поєднання академічних традицій із динамічними вимогами цифрової епохи та сприяла формуванню інституційних практик оновлення змісту підготовки PhD за такими ключовими векторами: розвиток дослідницької культури (інтеграція академічної доброчесності, розвиненої мовної комунікації та цифрової грамотності у професійний профіль дослідника); утвердження принципів відкритої науки (Open Science), що передбачає активне оперування цифровими ідентифікаторами (ORCID, DOI), роботу з міжнародними наукометричними базами даних; цифрову трансформацію навчання, упровадження інтерактивного цифрового контенту, авторських відеолекцій та швидкого доступу до ресурсів через QR-коди; формування культури використання ІІІ в наукових пошуках; розвитку українськомовної компетентності.

У межах дослідження інноваційний науково-методичний супровід означуємо як цілісну, динамічну систему інституційної підтримки здобувачів, що забезпечує безперервність педагогічної освіти у кризових умовах, підтримує розвиток ІІІ-грамотності та сприяє формуванню конкурентоспроможного вченого-інноватора.

Результатом партнерської взаємодії стало видання навчально-методичного посібника «Інновації у змісті професійної підготовки майбутніх докторів філософії» (2025) (Вовк, & Семенов, 2025a).

Інноваційність змісту виявляється у відмові від лінійного викладу матеріалу. Навчально-методичний супровід дисциплін спроектовано як інтегративну платформу, що системно поєднує теоретичний блок, практичні кейс-стаді та цифрову екосистему. Кожний тематичний блок поєднує стислий виклад теоретичного матеріалу з акцентом на ключові дефініції. Практичний кейс-стаді містить систему вправ та завдань для реального дослідницьких *hard & soft skills*. Цифрова екосистема передбачає, що через QR-коди користувач миттєво переходить до авторських відеолекцій або вебінарів, інтерактивного контенту та відкритих наукових баз, що привчає молодого вченого працювати у світовому науковому просторі з перших днів навчання.

Важливим є міждисциплінарний характер структурування змісту, що інтегрує різні наукові теми в межах освітніх компонентів. Інноваційність змісту виявляється у кількох ключових аспектах: здійснюється диференційований добір практичних завдань і завдань для самостійної роботи, що враховує дослідницькі запити здобувачів; значна увага приділяється питанням публікаційної та видавничої етики, розвитку публікаційної активності молодих дослідників; реалізуються принципи відкритої науки і цифрової культури, що передбачає використання електронних бібліотек, наукових репозитаріїв, міжнародних наукометричних баз.

За результатами експертної оцінки прикладного дослідження (Вовк, & Семеног, 2025b) відповідні напрями були визначені як ключові інструменти структурування змісту навчально-методичного супроводу як нормативних, так і вибіркового освітніх компонент. Зокрема, йдеться про дисципліни «Наукова фахова українська мова», «Теорія і практика педагогічної освіти», «Академічна доброчесність дослідника», «Імідж сучасного викладача-дослідника», «Мовна культура дослідника», що впроваджувалися в інституціях, залучених до дослідно-експериментальної роботи.

Література

- Вовк, М.П., & Семеног, О.М. (2025a). *Інновації у змісті професійної підготовки майбутніх докторів філософії: навчальний посібник*. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Талком, <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/746574/>
- Вовк, М.П., & Семеног, О.М. (2025b). *Картка експертної оцінки наукових результатів виконання прикладного дослідження «Розвиток змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів на компетентнісних засадах» та статистична інтерпретація результатів оцінювання експертами* [Data set]. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17875163>

Семенов, О., & Вовк, М. (2026). Інституційні практики оновлення змісту підготовки PhD з освітніх наук в умовах цифровізації та воєнного стану. *Освіта. Інноватика. Практика*, 14(4), 109-118. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i4-013>.

1. .